

at Finantsministeren synes at være fuldkommen villig til at ville følge det, som Udvalget har lagt saa særdeles Bægt paa, at saameget af disse Domainer skulle afhændes, jeg kunde fristes til at sige, som nogenlunde billig er, og navnlig tør jeg vel antage, at dette maa være Tilfældet med de mange enkelte og tillige meget smaa Gaarde og Bøndergaarde, som nu ligge under Domainerne. At det forøvrigt ogsaa maa gjælde om Slotte, det tvivler jeg heller ikke om. Det er for hele Landet en Gjenstand af ikke ringe Betydning, hvorledes Staten forvalter sit saakaldte Bøndergods, og Enhver, der har fulgt de senere Aars Historie, vil let see, at den Iver og den skarpe Critik, hvormed man i sin Tid i Koeskilde dødelede Rentekammerets Bestyrelse af Domainerne og navnlig af Bøndergodset, har baaret den Frugt, at virkelig dette Bøndergods er kommet i en Stilling, der neppe er meget mere mild eller meget mere gunstig end de Privatgodfers, hvor Bøndernes Behandling er mindre god, men der er et Hovedpunct, hvorom jeg rigtignok ønskede, at den ærede Finantsminister i al Fald ved Sagens endelige Behandling maatte ville udtale sig noget nærmere, fordi at en saadan Udtalelse, dersom den ikke udfalder som jeg haaber, maa udøve Indflydelse paa hvad der fra Folkerepresentationens Side vil være at gjøre i den kommende Tid i denne Henseende. Dette Hovedpunct er, hvorvidt der med Hensyn til den succesfulde Afhændelse af Bøndergods er fra Regjeringens Side paataenkt at lade indtræde en billigere og hensigtsmæssigere Afhændelsesmaade end den det bekyndte Rescript af 1ste Juli 1846 har indført (Hør!), et Rescript der synes liberalt, men saaledes som det er blevet anvendt, efter min fuldeste Overbeviisning, er det stik modsatte (Hør!), hvortil endnu kommer, at det, fordi der Gud ske Lov ere ikke saa Egne i Landet, hvor Bonden i den Grad er bleven fortrolig med fuld Selveiendoms store Fortrin, at han ikke vil vide af andet end fuld Selveiendoms, saa at sige er det samme som at fastsætte, at Bøndergodset ikke skal eller kan afhændes, naar man vil blive staaende ved Rescriptets Bestemmelser af 1846. Jeg skal imidlertid, saa fristet jeg kunde være dertil, ikke gaae i yderligere Detail derom, men kun

bemærke, at det skulde ikke undre mig, dersom saa Maaneder ikke vilde give Finantsministeren den nedslaaende Overbeviisning, den nedslaaende Erfaring, at det ikke gaaer an at gaae frem efter de Burderinger, man har lagt til Grund for Afhændelsen i Dereensstemmelse med dette Rescript (Hør! Meget rigtigt!) Jeg vilde ret inderlig ønske at de Afhændelser, der allerede ere skeete, ikke blot altsor snart maatte vise sig at være skeete paa en saadan Maade, at de have medført ikke saa af de Paagjældendes Ruin. Der findes desuden i de Skjoder, den ærede Domainestyrelse eller Regjeringen har meddeelt, Bestemmelser, der saa lidet passe sig for vor Tids Anskuelser, at jeg ikke kan forlade dette Punct uden ogsaa i denne Henseende at udbede mig Ministerens specielle Opmærksomhed herfor. Som en Curiositet, der imidlertid indeholder et betegnende Bidnesbyrd om, hvorledes man har lagt an paa ret at skaffe sig de størst mulige Indtagter ad denne Veie, vil jeg blot anføre, hvad der snart under en anden Sag her for Thinget vil komme under Overveielse, at man i disse Skjoder har betinget sig ved en færegen og en Godtgjørelse af ikke mindre end 24 β for enhver Hovertskjodagsdag, og det paa en Tid, da man ved andre Lovreformer, man bringer i Forslag, erkjender, at dette Beberlag er et langt høiere, end der i Gjennemsnit fordres for en Dags Huusmandsarbejde, uagtet dette Arbejde naturligvis ikke som Skjodagsarbejde kan præsteres af Born eller af gamle Folk og heller ikke som Skjodagsarbejdet paa enhver Aarstid. Det har glædet mig at høre, at den ærede Finantsminister syntes i det Væsentlige at have tiltraadt Udvalgets Udtalelse om ikke at fornye Forpagtningscontracterne uden efter foregaaende Licitation. Forsaavidt han imidlertid, rigtignok temmelig svagt, men dog i Udtryk, som det falder vanskeligt at afgjøre om, hvilken Betydning man i deres Følge skal tillægge dem, har meent, at der kunde være Billigheds-Hensyn, der kunde foranledige ham til at gjøre Undtagelser fra denne Regel, da tror jeg det passende at udtale, at jeg i stor Detail og med stor Opmærksomhed har gennemgaaet de allerfleste og de vigtigste af disse Forpagtningscontracter, og jeg maa tilstaae, at jeg